

Debreceni Ítéltábla
Mf.I.50.069/2024/5.

A Debreceni Ítéltábla a dr. Kiss Miklós ügyvéd ügyintézése mellett a Dr. Kiss Miklós Ügyvédi Iroda (Cím12.) által képviselt Felperes (Cím2.) felperesnek, a dr. Gaál Zsolt ügyvéd (Cím13) által képviselt Alperes (Cím1) alperessel szemben – akinek a pernyertessége érdekében az ifj. dr. Horváth Ferenc ügyvéd (Cím14) által képviselt Alperesi beavatkozó1 (cím15) a perbe beavatkozott – kártérítés és sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 11.M.70.149/2022/70. számú ítélete ellen a felperes 72. sorszám és az alperesi beavatkozó 73. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja: az alperes által fizetendő kártérítés tőkeösszegét 394 492 (háromszázkilencvennégyezer-négyszázkilencvenkettő) Ft-ra leszállítja és a sérelemdíj tőkeösszegét 3 500 000 (hárommillió-ötszázezer) Ft-ra felemeli. A perköltség összegét 254 946 (kétszázötvennégyezer-kilencszáznegyvenhat) Ft-ra és a megtérítendő állam által előlegezett költség összegét 217 781 (kétszáztizenhétezer-hétszáznyolcvanegy) Ft-ra leszállítja, az eljárási illeték összegét pedig 240 657 (kétszáznegyvenezer-hatszázötvenhét) Ft-ra felemeli azzal, hogy 103 758 (százháromezer-hétszázötvennyolc) Ft eljárási illeték és 93 895 (kilencvenháromezer-nyolcszázkilencvenöt) Ft állam által előlegezett költség marad az állam terhén, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 47 625 (negyvenhétezer-hatszázhuszonöt) Ft másodfokú perköltséget, és kötelezi a felperest, hogy ugyancsak 15 napon belül fizessen meg az alperesi beavatkozónak 556 (ötszázötvenhat) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest 120 000 (százhuszezer) Ft és az alperesi beavatkozót 101 204 (százegyezer-kétszáznégy) Ft megfizetésére a határozat jogerőre emelkedésétől számított 60. napig a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlája javára. Az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni.

Megállapítja, hogy 121 400 (százhuszonegyezer-négyszáz) Ft feljegyzett fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2020. május 1. napjától állt munkaviszonyban az alperesnél szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és tenyésztő munkakörben; feladata volt a sertések etetése, kezelése, így azok gyógykezelése, oltása, herélése.

[2] A felperes 2021. február 27-én a malacok vassal való beoltását végezte az alperesi telephely 5. termének 13. állásában, ahol az itt elhelyezett koca egy vasráccsal körülvett kalodába volt rekesztve. A felperes a kaloda mellett a lerekesztőn ülve végezte a malacok kezelését, amikor az anyakoca a kalodában felegyenesedett, áthajolt a felperes felé, őt megtámadta, megharapta. A felperes ülő helyzetből igyekezett felállni, a mellette levő fal miatt hátrálni azonban nem tudott. Az esemény pár másodperc alatt zajlott le.

[3] A felperest az Országos Mentőszolgálat szállította kórházba. A felperes a jobb arcfél és a nyelv harapott sérülését és a nyak hámhorzsolásos sérüléseit szenvedte el, továbbá a bal első metszőfoga kiesett, fogából egy kis darab letört. A felperes bőrsérülését összevarrták, a fogát visszaültették, stabilizálták, majd azon gyökérkezelést végeztek. A felperesnek rendszeresen fogászati kezeléseken, kontrollvizsgálatokon kellett megjelenni. A fog stabilizálása miatt 6 hétig harapási tilalmat írtak elő, ezalatt csak pépes ételt fogyaszthatott. A sérülés gyógytartama 6 hétre tehető. A felperes sérülése esztétikai jellegű maradandó fogyatékosággal gyógyult, mivel az arcának bal szájjuztól 0,5 cm-re a szájközéphele kezdődik és 5 cm hosszan közel függőlegesen felfelé húzódva egy gyógyult heg látható. A felperes ápolását, gondozását, kezelésre való szállítását, kísérését az édesanyja végezte.

[4] Az alperes munkabaleseti jegyzőkönyvet vett fel 2021. március 4. napján, melyben megállapította: a balesethez vezető ok az volt, hogy a koca a malacait akarta védeni, váratlanul felegyenesedett és olyan hirtelen elhajolt a gondozó felé, hogy az nem tudott idejében talpra állni, a területet elhagyni, az állat elől elhajolni. A jegyzőkönyvben megteendő munkáltatói intézkedésként rögzítették a kalodák átalakítását oly módon, hogy abból az állatok felfele sem szabadulhassanak ki, továbbá rendkívüli oktatással szükséges felhívni a figyelmet arra, hogy az állat nyugtalanságának első jeleire a malacok kezelését be kell fejezni, a területet el kell hagyni. Az alperes a baleset után egy kiugrásgátlót szerelt a kalodákra.

[5] Az alperes a 2021. március 2. napján meghozott határozatában a balesetet munkabalesetnek tekintette, majd azt a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal (HATÁROZAT)ában üzemi balesetnek ismerte el.

[6] Az alperes elismerte a felelősségét az alperesi beavatkozóhoz 2021. október 20. napján írt levelében.

[7] A felperes 2021. február 27-től 2021. április 11-ig és 2021. június 8-tól 2021. június 11-ig volt keresőképtelen állományban a balesettel összefüggésben. A gyógyulását követően ismételten munkába állt az alperesnél, azonban eredeti munkakörét nem tudta ellátni az állatoktól való félelme miatt, így az ólak mosását, takarítását végezte. A felperes kezdeményezésére a munkaviszonya közös megegyezéssel megszűnt 2022. március 18. napján.

[8] A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztálya a perbeli munkabalesettel összefüggésben vizsgálatot nem folytatott.

[9] A felperes többször módosított keresetében kérte kötelezni az alperest 5 000 000 Ft sérelemdíj és 573 585 Ft kártérítés, valamint azok késedelmi kamata és perköltsége megfizetésére.

[10] Az alperes és a beavatkozó kérték a felperes keresetének elutasítását, azt vitatták jogalapjában és összecszerűségében is.

[11] Az elsőfokú bíróság a 70. sorszám alatt meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 411 992 Ft kártérítést és annak 2021. február 28. napjától járó késedelmi kamatát, továbbá 2 000 000 Ft sérelemdíjat és 330 680 Ft perköltséget, amelyet meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő 60 napon belül fizessen meg 145 150 Ft eljárásí illetéket az államnak és megállapította, hogy az állam terhén marad 9265 Ft eljárásí illeték.

[12] Határozatának a fellebbezések elbírálása szempontjából releváns indokolása szerint – abban felhívva az Mt. 166. §-ának (1) bekezdését, a 167. §-ának (2) bekezdését, a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) 40. §-ának (1) bekezdését, az 54. §-a (7) bekezdésének a), b), c) és h) pontjait, az 55. §-a (1) bekezdésének a) pontját és 55. § (2) bekezdését – a perbeli munkabalesettel összefüggésben az alperes és a beavatkozó nem vitatták az alperesi károkozás tényét, a balesetnek a munkaviszonnyal összefüggő bekövetkezését, az alperes felelősségét a bekövetkezett balesetért, kizárólag a munkavállaló vétkes közrehatására hivatkoztak, amely tekintetben az alperest terhelte a bizonyítási kötelezettség, ám annak nem tett eleget eredménnyel.

[13] Az eljárás adatiból megállapíthatóan az alperes nem részesítette a felperest a munkába állásakor a szükséges munkavédelmi oktatásban, továbbá a felperes a malacok oltása során a feladatra írt szabályok betartásával járt el.

[14] Az 1/2018. (VI. 25.) KMK vélemény (továbbiakban: KMK vélemény) II. 5. pontja szerint a munkavállaló magatartása akkor vezet a munkáltató felelősség alóli mentesüléséhez, ha a kárt kizárólag a munkavállaló maga okozta és az a munkáltató részéről elháríthatatlan volt. Ha a kár bekövetkezése nem kizárólag a munkavállaló magatartására vezethető vissza, a munkáltató a felelősség alól nem mentesülhet. A KMK vélemény III. 1. pontja értelmében az Mt. 167. §-a szerint a munkáltató kártérítési felelőssége a teljes kárösszegre vonatkozóan áll fenn. A kár vagy egy részének megfizetése alól akkor mentesül a munkáltató, ha bizonyítja, hogy a kárt részben a munkavállaló vétkes magatartása okozta.

[15] Az alperes és az alperesi beavatkozó bizonyítási kötelezettsége ellenére nem tudta bizonyítani a felperes kizárólagos és elháríthatatlan magatartását, a károkozó munkáltató részbeni mentesülésére pedig akkor van lehetőség, ha a kárt részben vagy egészben a munkavállaló vétkes magatartása okozta vagy a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, ám az alperes és a beavatkozó kizárólag a felperes közreható magatartására hivatkoztak.

[16] A csatolt munkabaleseti jegyzőkönyv és a tanúk vallomása alapján megállapította, hogy a baleset bekövetkezése nem volt elhárítható a felperes részéről, ugyanakkor az alperes nem biztosította az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit, mivel a kaloda nem nyújtott teljes védelmet az állat kiugrása ellen, így nem állapítható meg, hogy a baleset bekövetkezésében a felperes közreható akárcsak részben is. A munkáltató ellenőrzési körén belül bekövetkező baleset esetén a kártérítési felelősség alól a munkáltató kizárólag a munkavállaló magatartására visszavezethető baleset bekövetkezése esetén mentesülhet, azonban a baleset a megfelelő védelem kiépítésével elkerülhető lett volna, emiatt az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik a felperesnek a 2021. február 27-i, munkaviszonyával összefüggésben keletkezett kárért.

[17] A vagyoni kárigények közül a turmixgép beszerzésének indokoltságát a tanúvallomásokon kívül alátámasztotta az orvosszakértői vélemény is, mely szerint a stabilizálás miatt 6 hétig harapási tilalom volt a javaslat, csak pépes ételt lehetett fogyasztani, míg a Biopton lámpa körében a szakvélemény rögzítette, hogy a lámpa használata a gyógyuláshoz nem elengedhetetlen, de jótékony hatású.

[18] A felperes az alperes károkozó magatartása miatt kényszerült a turmixgép és a Biopton lámpa beszerzésére. Az elsőfokú bíróság szerint, ha a károsult olyan dolgot szerez be, amit a károkozó magatartása hiányában nem vett volna meg, a vagyonában közgazdasági értelemben nem következik be csökkenés, hiszen az elköltött pénzösszeg helyébe ugyanolyan értékű vagyontárgy lép, jogi értelemben viszont a károsodás megvalósul, olyat vett ugyanis, amire csak a károkozás folytán lett szüksége, így az elköltött pénzösszeg megtérítését teljes egészében követelheti (BDT2019. 4034.), ezért az elsőfokú bíróság a teljes összegben marasztalta az alperest.

[19] A felperes az élelmelfajvitás költségét 6 hétre napi 1500 Ft-tal számolva 63 000 Ft-ban határozta meg, amiből 20 000 Ft-ot nem vitatott az alperes és a beavatkozó. Az orvosszakértői vélemény szerint a felperesnél 6 hétig indokolt volt a vitamindús, speciális étrend igénybevétele. A felperes, továbbá tanú3, tanú4, tanú8 tanú és tanú7 tanúk egyezően adták elő, hogy a balesetet követően a felperes részére az ételeket pépesíteni kellett, azokat úgy fogyasztotta, továbbá tanú9 tanú azt is elmondta, hogy a baleset után tejtermékeket, magas vitamintartalmú gyümölcsöket vásároltak.

[20] Tekintettel arra, hogy a felperes 6 hétig pépesített ételt fogyaszthatott, így olyan élelmiszerek beszerzése vált indokolttá, amelyek pépesítésre alkalmasak, ez pedig többletköltséget eredményezett. Köztudomású, hogy a vitamindús táplálkozáshoz szükséges gyümölcsök és zöldségek beszerzése többletkiadást eredményez, ami az elsőfokú bíróság elfogadott a felperes által megjelölt napi 1500 Ft-ban, mert az nem volt eltúlzott.

[21] A felperes számlákkal igazolta a gyógyszerek és gyógyhatású készítmények költségét 28 407 Ft-ban, amit nem vitatott az alperes és a beavatkozó.

[22] A felperes az ambuláns lapok alapján dátum szerint megjelölte, hogy mely napokon volt szükséges kontroll- és helyreállító fogászati vizsgálatokon megjelennie, ahova édesanyja egy (SZEMÉLYGÉPJÁRMŰ TÍPUS)ú gépkocsival szállította. A felperes megjelölte a lakóhelye és az egészségügyi intézmény közötti távolságot, a gépjármű fogyasztását, az irányadó üzemanyagárát, melynek mértékét és összegét érdemben az alperes és az alperesi beavatkozó nem vitatta, kizárólag a gépkocsihasználat indokoltságát. Ugyanígy nem vitatták összecszerülésben a háziorvoshoz és a gyógyszerértárba való közlekedéssel felmerült költséget.

[23] Az orvosszakértői vélemény szerint indokolt volt a kontrollra járáshoz a felperesnek kísérő igénybevétele. A felperesnek a kontrollra járáshoz a sérülés jellegére és állapotára is figyelemmel indokolt volt gépjármű használata, mivel a sérülés az arcát érintette. Tekintettel arra, hogy a felperest az édesanyja kísérte a kontrollra és egyéb kezelésekre, vizsgálatokra, így az ezzel felmerült utazási többletköltség megfizetésére is köteles az alperes, ezért az elsőfokú bíróság a keresettel egyezően 20 585 Ft-ban kötelezte őt erre.

[24] A gépkocsi használata a parkolási költség szükségszerű felmerülését jelenti. A felperes ambuláns lapokkal igazolta, hogy 15 alkalommal a balesettel összefüggésben megjelent kontrollvizsgálaton vagy fogászati kezelésen. Az sem vitatott, hogy a felperes édesanyja a balesetet követően előbb a Kenézy Kórház Traumatológiájára ment, ahonnan a felperest ő szállította át a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Fej- és Nyaksebészeti Klinikai Ambulanciájára.

[25] A felperesnek a baleset utáni állapota indokolta, hogy az ellátó egészségügyi intézményhez a lehető legközelebbi parkolót vegye igénybe a kísérő. Az egészségügyi intézmény felkeresésével felmerült időtartam nem állapítható meg kizárólag az ambuláns lapok tartalma alapján. A parkolási díjat a klinikára történő behajtás időpontjától kell megfizetni, az ott tartózkodás időtartamát növeli a bejelentkezés, a várakozás időtartama is, amelyek nem kerülnek rögzítésre az ambuláns lapon, ugyanakkor a parkolási díjfizetési kötelezettség csak akkor zárul le, ha a vizsgálat után a beteg elhagyja a klinika területét. Az elsőfokú bíróság ezért elfogadta a felperes által megjelölt parkolási időtartamot, azt nem találta eltúlzott mértékűnek, ezért a keresettel egyezően 57 800 Ft parkolási költség megfizetésére kötelezte az alperest.

[26] A felperes a kontrollra történő kísérésre tekintettel kívánta édesanyja kieső jövedelmét érvényesíteni napi 5000 Ft összegben, amely igényt az elsőfokú bíróság elutasított, ugyanakkor a fogászati kezeléssel felmerült 56 000 Ft-ban marasztalta az alperest.

[27] Az elsőfokú bíróság az igazságügyi orvosszakértői véleménnyel egyezően állapította meg, hogy a felperesnek 6 hétig napi 2 órában indokolt volt kiegészítő igénybevétele a speciális vitamindús étrend betartása miatt. Ezt a tevékenységet a felperes édesanyja végezte, aki elkészítette és pépesítette az ételeket, segítette a felperest a seb kezelésében, fertőtlenítésében, őt kezelésekre, vizsgálatokra vitte.

[28] A Kúria több eseti döntésében rámutatott arra, hogy a családtag ingyenes vagyoni vagy nemvagyoni (tevételes) segítségnyújtása nem a károkozó kárviselése alóli részleges vagy teljes mentesülését szolgálja (Kúria Pfv.III.20.751/2019/9., Pfv.III.21.276/2017/4.). A kárenyhítés körébe nem tartozik az a kötelezettség, hogy a hozzátartozó a felszabaduló munkaerejét ellentételezés nélkül ápolásra, gondozásra fordítsa. Az ezzel ellentétes értelmezés ahhoz a nem támogatható helyzethez vezetne, hogy eltérően kerülne értékelésre a kártérítési felelősség szempontjából az, ha a hozzátartozó saját maga látja el az egészségkárosodás folytán szükségessé vált ápolási-, gondozási tevékenységet vagy ebből a célból szakápoló segítségét veszi igénybe, és részére a munkája ellenértékét ténylegesen megfizeti (Kúria Pf.I.20.081/2017/7.).

[29] A 3/2018. (IX. 17.) KMK vélemény 9. pontja is rögzíti, hogy önmagában a szívességből megvalósuló hozzátartozói, rokoni segítség nem eredményezheti a károkozó mentesülését. Az ily módon végzett munka bizonyított értékét meg kell téríteni, mert a hozzátartozók nem kötelesek ellenérték nélkül végzett munkára a károkozó kártérítési kötelezettségének mérséklése céljából.

[30] Az ápolás, gondozás költsége körében a Kúria több ítéletében rámutatott, hogy nem kifogásolható a Kék Angyal Bt. óradíjának alapulvételével meghatározott költség. A felperes hozzátartozója által végzett ilyen jellegű munka ellenértéke nem hasonlítható egy profitorientált vállalkozás által meghatározott óradíjhoz. A következetes bírói gyakorlat szerint az óradíj mértéke megállapítható az ilyen tevékenységek elvégzésére szakosodott gazdasági társaság díjának 75%-ában, amelyben megjelenik a hozzátartozó által ellátott tevékenység ellenértéke és a céges keretek között végzett költségeket is magába foglaló szolgáltatás díja közötti különbség (Kúria VI.Pfv.20.270/2023/6., Pfv.VIII.20.047/2019/4., Pfv.III.20.765/2017/7., Pfv.III.20.875/2016/4.). Az ápolási-, gondozási költséget elsődlegesen nem annak szakmai tartalma, hanem az ápolási-, gondozási munka elvégzésének ténye alapozza meg. A betegápolási szolgáltatást nyújtó gazdasági társaság árlistája a döntés összecszerű meghatározásánál alapul szolgálhat, és az így kapott költségeket 75%-ban szükséges elszámolni (Kúria VIII. Mfv.10.007/2023/6.).

[31] Az alperes és az alperesi beavatkozó eltúlzottnak tartotta a felperes által igényelt ápolás, gondozás költségének mértékét. Az ekörben megkeresett egyéb érdekelt2 a szociális segítség és személyi gondozás költségét óránként 460 Ft-ban jelölte meg. A felperes édesanyja

és a megkeresett központ által végzett szolgáltatás azonban az elsőfokú bíróság megítélése szerint nem feleltethető meg egymásnak. A felperes ugyanis napi 2 órában szorult segítségre, azonban ez a 2 óra az étkezések számára, a seb ápolására, kötözésére tekintettel 1 napon belül megoszlik, míg az ilyen szolgáltatást nyújtó szervezetek meghatározott időpontban, naponta egy alkalommal jelennek meg, kiemelve, hogy a szociális szolgáltató központ által végzett tevékenység jellege sem állapítható meg. A tájékoztatásban megjelölt 460 forintos óradíj egyébként oly mértékben csekély, hogy az kiindulási alapként sem fogadható el a felperes hozzátartozója által kifejtett tevékenység vonatkozásában, ezért az elsőfokú bíróság a felperes által megjelölt Kék Angyal Bt. által alkalmazott díj 75%-ában határozta meg a felperes ápolásával, gondozásával felmerült költség összegét 42 napra, napi 2 óra alapulvételével összesen 151 200 Ft-ban.

[32] A sérelemdíjjal összefüggésben rámutatott az elsőfokú bíróság: az igazságügyi orvosszakértői vélemény megállapította, hogy a felperes sérülésének gyógytartama 6 hét volt, a sérülés esztétikai jellegű maradandó fogyatékoság hátrahagyásával gyógyult, mely nem eredményezett százalékban kifejezhető egészségkárosodást. Az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény szerint a felperesnél a baleset következményei, azaz a felperes arcán látható hegek okozhattak visszahúzódó viselkedést, szégyenérzetet, érzékenyebb attitűdje miatt számára zavaróak lehetnek a társasági életben. Az állat támadása okozhatott a felperesnél olyan traumatikus élményt, hatást, mely miatt úgynevezett elkerülő viselkedés alakulhatott ki. A pszichológiai vizsgálat nem állapított meg túlzott mértékű szorongást, hangulati nyomottságot, jövőre vonatkozóan érzett kilátástalanságot.

[33] A perbeli munkabaleset következményeként sérült a felperes testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi joga, hiszen őt fizikai és pszichikai károsodás is érte.

[34] A felperes bizonyította a sérülései 6 hetes gyógytartamát, az ennek következtében indokoltta vált kórházi ambuláns sebellátást, a többszöri fogászati kezelésen, fogvisszaültetésen való részvételt, a baleset következtében elnehezült táplálkozását, annak módját, az ételek pépesítésének szükségességét, az esztétikai jellegű maradandó károsodást, a támadás következtében kialakult állatoktól való félelmet, mely végső soron a felperesi munkaviszony megszüntetését eredményezte, valamint a visszahúzódó viselkedés felerősödését. Az elsőfokú bíróság értékelte továbbá a biztonságos munkavégzés feltételeinek hiányát, a felperes fiatal életkorát a baleset idején, a sérülés látható jeleit, a baráti, családi kapcsolatok, szabadidős tevékenységek beszűkülését.

[35] A sérelemdíj összegének meghatározása során értékelni szükséges a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyokat, valamint a bírói gyakorlat összehasonlításra alkalmas, más ügyekben hozott döntéseit. Így a Kúria a Pfv.20.536/2022/2. számú ítéletében egy 2016. március 22-én elszenvedett kutyaharapás következtében, melynél a felperesnél maradandó fogyatékoság alakult ki, ami a bal kéz fogó funkciójának károsodását eredményezte, továbbá idegsérülés miatt károsodott a tapintásérzés, 3 500 000 Ft sérelemdíjat állapított meg. A Debreceni Ítéltábla a Pf.II.20.081/2023/4. számú ítéletében egy 2021. április 9-i kutyatámadás következtében, melynek a gyógytartama 4-6 hét volt és az elszenvedett sérülések maradandó testi fogyatékoság visszamaradásával gyógyultak, ami a kéz ujjának fájdalmas mozgáskorlátozottságában és a kéz finommozgásának hiányában jelentkezik, 8%-os mértékű szervezeti egészségkárosodást okozva, 1 000 000 Ft sérelemdíjat állapított meg. A Kúria a Pfv.VI.20.349/2023/10. számú ítéletében egy 2019. október 6-án történt kutyatámadásnál, melyben a sérült jobb karjának középső harmadában az alkar háti felszínén, illetve a singcsonti oldalon harapás okozta horzsolásokat, szúrt sebeket, valamint a nervus radialis részleges sérülését szenvedte el, a sértett a kezével szorító funkciót nem tud teljesen kifejteni, a dolgok kiesnek a kezéből, 1 000 000 Ft sérelemdíj került megállapításra. A Kúria az Mfv.X.10.101/2020/6. számú ítéletében egy 2016. március 23-án bekövetkezett üzemi

balesetnél, ahol az egyik fiatal üsző megrúgta a dolgozó jobb kezét, melynek következtében a korlátnak vágódott, megsérült és a baleset következtében 7%-os egészségkárosodás alakult ki, a sérült kéz szorító ereje csökkent, a sérült a közepes vagy nehéz fizikai munkavégzésében akadályozva van, a felperes jobb csuklójának mozgása erősen beszűkült, az fizikai munkával nem terhelhető, 2 500 000 Ft sérelemdíjat ítelt meg.

[36] Ezek figyelembevételével az elsőfokú bíróság a felperest ért nemvagyoni sérelmek kompenzálására 2 000 000 Ft sérelemdíjat állapított meg az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyok alapján, tekintettel arra, hogy a baleset és az ítélethozatal időpontja között több, mint 3 év eltelt, mely időszak alatt az ár- és értékviszonyok jelentős változáson mentek át.

[37] Az elsőfokú bíróság a 46-I. sorszámú végzésével elutasította az alperesi beavatkozó által előterjesztett, az eljárás szabálytalansága elleni kifogást, melynek indokát az ítéletében adta meg. Eszerint a felperes keresetében a bizonyítási indítványok körében azt adta elő, hogy „amennyiben az alperes kárigényemet vitatná, úgy mind a sérülésem jellegére, gyógytartamára, mind pedig a felmerült költségek megalapozottságára vonatkozóan szakértői bizonyítás elrendelését fogom indítványozni azzal, hogy további bizonyítási indítványaimat (további tanúk meghallgatása, esetleges szakértő kirendelés tekintetében) szükség esetén az alperes írásbeli ellenkérelmének ismeretében fogom előterjeszteni”. A felperes követelését az alperes és az alperesi beavatkozó jogalapjában is vitatták. A felperes a 2023. január 20-án előterjesztett észrevételében kifejezetten kérte igazságügyi szakértő kirendelését azzal, hogy kérdéseit az alperes konkrét vitatását követően tudja előterjeszteni. A felperesi képviselő a 21. sorszámú jegyzőkönyvben tett nyilatkozatában szakértői bizonyítás elrendelését indítványozta mind az orvosszakértő, mind a pszichológus szakértő kirendelése vonatkozásában, majd úgy nyilatkozott, hogy a szakértő kirendelésére előterjesztett bizonyítási indítványát fenntartja. A felperes a 2023. március 31-én előterjesztett válasziratának második oldalán – osztva az alperesi álláspontot – előadta: „egyetértek az alperes azon megállapításával, hogy adott esetben a baleset eredményeképpen létrejövő testi épség és egészségkárosodás mértékének a meghatározása szakkérdés, ennek megfelelően a szakértői bizonyítás az ügyben szükséges”, továbbá a 2023. április 24-én előterjesztett észrevételének utolsó oldalán is fenntartotta a szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványát. A 32. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldalán a felperesi képviselő úgy nyilatkozott, hogy „kérem majd igazságügyi orvosszakértő és igazságügyi pszichológus szakértő kirendelését”.

[38] Az alperes a 2022. november 24-én kelt ellenkérelmének 2. oldalán előadta, hogy „az alperesi álláspont szerint annak igazolásához, hogy a baleset eredményeként a felperes testi épsége és egészsége valamilyen mértékben károsodott, szakértői bizonyítás eredményeként állapítható meg”. Az alperesi beavatkozó a 2022. december 20-án előterjesztett nyilatkozata kifejezetten tartalmazza, hogy „nem ellenezzük, sőt, magunk is szükségesnek tartjuk igazságügyi orvos- és pszichológus szakértő kirendelését (Pp. 307. §), a kirendelésre kerülő szakértőnek társaságunk is kíván majd kérdéseket feltenni a felperesi válaszirat ismeretében”. Az alperesi beavatkozó jogi képviselője a 21. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldalán úgy nyilatkozott, hogy „a szakértői bizonyítás lefolytatását nem ellenzem, magam is kérem a szakértő kirendelését”. A 32. sorszámú jegyzőkönyvben a perfelvétel lezárását megelőzően a felperesnek az igazságügyi orvosszakértői és igazságügyi pszichológus szakértői bizonyítás lefolytatására vonatkozó indítványára az alperesi képviselő úgy nyilatkozott, hogy a szakértő kirendelését nem ellenzi, míg az alperesi beavatkozó képviselője azt adta elő, hogy „az igazságügyi orvosszakértő kirendelését nem, azonban az igazságügyi pszichológus szakértő kirendelését ellenzem”.

[39] A bíróság a 37-I. sorszámú végzésében elrendelte az igazságügyi orvosszakértő és igazságügyi pszichológus szakértői bizonyítást, lehetőséget adva a feleknek a szakértőkhöz

intézendő kérdések megjelölésére. Az alperes a 2023. december 6-án írt beadványában ismételten rögzítette, hogy a szakértő kirendelését nem ellenzi.

[40] Az alperesnek a peres eljárás megindulását megelőzően tett, a balesettel összefüggésben kárfelelőssége elismerésére vonatkozó nyilatkozata alapján nem volt megállapítható, hogy az alperes milyen körben és mértékben vitatja a követelés jogalapját, összecszerúságát. Az alperes az ellenkérelemben nem vitatta a kereset jogalapját, majd ezt a nyilatkozatát megváltoztatta az alperesi beavatkozó nyilatkozatára tekintettel. A perfelvételi eljárás során vált ismertté teljeskörűen az alperesi vitatás terjedelme (az ápolás és gondozás időtartama, az élelemfeljavítás indokoltsága, a kísérő igénybevételek szükségessége, a gyógyszerköltségek). Ezt követően került a felperes abba a helyzetbe, hogy kiegészítse a bizonyítási indítványát és az alperesi, alperesi beavatkozó vitatással érintett követelések körében a szakértőnek felteendő konkrét kérdéseket megfogalmazza. Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a felperesi képviselő azon nyilatkozata, hogy „kérem majd” szakértő kirendelését, az nem azt jelenti, hogy nem indítványozta korábban, hanem azt, hogy amikor a bizonyítási eljárás folyamata odaér, akkor rendelkezzen a bíróság a szakértő kirendeléséről, melyre sor is került a tanúk meghallgatását követően.

[41] Az alperesi beavatkozó kereset vonatkozásában előterjesztett nyilatkozatának (2022. december 20.) a bizonyítási indítványok részében előadottak nyelvtani értelmezése szerint azok szintén az igazságügyi orvos- és pszichológus szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványnak tekinthetők anélkül, hogy az alperesi beavatkozó a szakértőhöz intézendő kérdéseket akár ezen beadványában, akár a perfelvételi eljárás során bármikor is megjelölte volna.

[42] Az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket a Pp. 512. §-ának (2) bekezdése alapján 2 573 508 Ft-ban állapította meg, melynél figyelemmel volt arra, hogy a mérlegeléstől függő sérelemdíj követelés nem volt nyilvánvalóan eltúlzott, amire tekintettel a felperes 94%-ban lett pernyertes. A Pp. 83. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a nagyobb részben pervesztes alperest a felperes perköltségének megfizetésére, melynek összegét a 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján a pernyertességgel arányban állapította meg, azt csökkentve a felperes pervesztességével arányos perköltséggel a keresetbe kötelezés elkerülése érdekében. A Pp. 82. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a pervesztessége arányában a szakértői bizonyítással felmerült 292 975 Ft állam által előlegezett költség megfizetésére, míg a felperest megillető munkavállalói költségkedvezményre tekintettel akként rendelkezett, hogy 18 701 Ft szakértői díj mint állam által előlegezett költség a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján marad az állam terhén.

[43] Kitért arra is, hogy a feleket megillető tárgyi költségfeljegyzési jogra figyelemmel [2017. évi CXXVIII. törvény 3. §-a (1) bekezdésének d) pontja] a meg nem fizetett és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. §-a (1) bekezdésének a) pontján alapuló eljárási illeték pervesztességével arányos részét az alperes a Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az állam javára, míg a felperes pervesztességével arányos mértékű illeték az őt megillető munkavállalói költségkedvezmény folytán a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján marad az állam terhén. Az illeték megfizetésének a határideje az Itv. 78. §-ának (4) bekezdésén alapul.

[44] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes és az alperesi beavatkozó is fellebbezett.

[45] A felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával kérte a sérelemdíj összegét 5 000 000 Ft-ra felelni, vagylagosan pedig kérte az alperes marasztalását a megítélt 2 000 000 Ft sérelemdíj késedelmi kamatában is, továbbá igényt tartott a perköltségének megfizetésére.

[46] Álláspontja szerint az ítéle hozatalkori ár- és értékviszonyok figyelembevételével megállapított sérelemdíj összege indokolatlanul alacsony, az nem áll arányban az életvitelében és a társadalmi kapcsolatrendszerében elszenvedett kedvezőtlen változásokkal.

[47] Az eljárás adataiból megállapíthatóan a balesetet megelőzően vidám természetű, társaságot kedvelő személy volt, ám a balesetet követően megváltozott: zárkózott, kifejezetten társaságkerülő személy lett. Ezt a nagymértékű változást egyértelműen alátámasztja az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény, amely szerint a balesetből kifolyólag zárkózott, szótlan lett és a spontán megnyilvánulásai is csak a testi panaszaira korlátozódnak, amely változást a szakértői vélemény szerint a baleset következményei, az arcán látható hegek okozzák, azt szégyelli és az élet minden területén zavarja.

[48] Az édesanyja 2023. november 23-i nyilatkozata szerint kerüli még a baráti, családi összejöveteleket is, mert problémát jelent számára az étkezés. Az édesapja a 2023. november 23-i tárgyaláson nyilatkozott arról, hogy bár tud rágni, de az erős harapás a mai napig problémát jelent a számára. tanú7 tanú a 2024. február 8-i tárgyaláson elmondta, hogy nagyon rossz állapotban volt a baleset után még egy hónappal is, az evésben, ivásban segítségre szorult, fájdalmai voltak. A későbbi időszak tekintetében pedig előadta: amíg korábban rendszeresen jártak együtt szórakozni, addig a baleset óta sehol nem voltak, a felperes zárkózott lett, csak akkor beszélget, ha nagyon muszáj, nem nagyon lehet kimozdítani, nem eszik mások előtt, hanem mindig külön. A családi, baráti rendezvényeken történő részvételét, a társaságban történő étkezését korlátozza az is, hogy mind a mai napig rendszeresen fájdalmat okoz az arcán lévő heg, illetve bizonyos helyzetekben, bizonyos időszakokban a foga is újra fájdalmassá válik, amely fájdalom nehezíti az étkezést és negatívan befolyásolja a hangulatát is.

[49] Ezeket a változásokat az elsőfokú bíróság nem vette kellő súllyal figyelembe, nem értékelte megfelelően azt a körülményt, hogy éppen most van abban a korban, amikor a szórakozásnak, a baráti kapcsolatoknak, a kikapcsolódásnak kiemelt szerepe lenne a mindennapjaiban, olyan helyzetbe került, hogy nem szívesen jár társaságba, nem szívesen találkozik másokkal, kifejezetten kerüli az ilyen helyzeteket, mert szégyelli az arcán lévő sérülést, úgy véli, ha bárkivel is beszélget, az a sérüléseit nézi, továbbá zavarja, hogy a fájdalma miatt nehezebben eszik és iszik. Ez a zárkózottság akadálya egy párkapcsolat kialakításának is. Ugyan már nem triatlonozik versenyszerűen, azonban a kerékpározás és a futás része maradt a mindennapjainak, ami mellett edzőterembe járt. A kerékpározás a baleset után teljesen elmaradt, mert a sérülés helye érzékeny a menetszélre, míg futni ritkán jár el és akkor is igyekszik ezt erdős részen megtenni, ahol kevesebb az esély, hogy emberekkel találkozzon.

[50] Azt is nagyobb súllyal kellett volna értékelni, hogy a baleset a munkája végzése során következett be, amely munkát szeretett, a munkáltatója megelégedésére végezte, ám azt ma már nem képes ellátni, mert az állatok irányába félelem alakult ki benne.

[51] Az elsőfokú bíróság által hivatkozott eseti döntések részben időben lényegesen korábbi eseményekhez kapcsolódnak, részben pedig eltérő tényállásúak, így azok nem alkalmasak a megállapított összecszerűség alátámasztására. Ezzel szemben hivatkozott a Debreceni Ítéltábla Pf.20.203/2023/7. számú ítéletére, amelyben esztétikai sérülés miatt a sérült fiatal korára, a korábbi aktív tevékenység felhagyására, a seb takargatására, a mindennapi életvitel beszűkülésére tekintettel 5 000 000 Ft sérelemdíjat ítélt meg.

[52] A fentiek indokolják a sérelemdíj felemelését vagy pedig az alperes marasztalását annak a káresemény időpontjától számított késedelmi kamatában.

[53] Az alperesi beavatkozó a fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatni és a sérelemdíj összegét 1 000 000 Ft-ra, a vagyoni kártérítés összegét pedig 129 440 Ft-ra leszállítani, továbbá marasztalni a felperest a perköltségében

[54] Álláspontja szerint az ítéleti döntés alapját képező szakértői bizonyítás lefolytatására jogszabálysértő módon került sor, a rendelkezésre álló bizonyítékokat részben nem megfelelően, tévesen és jogszabálysértően értékelte az elsőfokú bíróság, ezáltal a bizonyítékokból részben téves jogi következtetést vont le és állapította meg az alperest terhelő egyes marasztalási összegeket.

[55] Ennek indokaként utalt arra, hogy a perfelvétel lezárása után és a tanúk meghallgatását követően, a 2023. november 23. napján megtartott tárgyaláson kérte a felperes szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványának mellőzését, mivel a felperes nem jelölte meg a szakértőnek feltenni kívánt kérdéseit. Ennek ellenére rendelt el az elsőfokú bíróság igazságügyi orvosszakértői és pszichológus szakértői bizonyítást, felhívva a feleket a szakértőhöz intézni kívánt kérdések előterjesztésére.

[56] Hivatkozott a fellebbezésében az általa előterjesztett eljárás szabálytalansága elleni kifogásra, itt is megismételve annak indokait.

[57] Eszerint a felperes jogi képviselője ugyan több alkalommal is jelezte, hogy a felperesi követelések bizonyítására szakértői bizonyítást kíván, illetve fog előterjeszteni, a szakértőnek felteendő kérdést azonban egy esetben sem fogalmazott meg. A szakértői bizonyítás elrendelésének Pp. 307. §-ának (2) bekezdésében írt feltétele, hogy az indítványt előterjesztőnek már a kirendelésre vonatkozó indítványában fel kell tüntetni azokat a határozott kérdéseket, amelyeket a szakértőnek a szakvéleményben meg kell válaszolnia, amelyeknek egyértelműeknek és konkrétaknak kell lennie. Ugyan a Pp. 307. §-ának (2) bekezdése alapján a fél az indítványát kiegészítheti a kirendelésig, ennek azonban alapfeltétele, hogy az indítvány előterjesztésekor – még a perfelvételi szakban – már legyen szakértőhöz intézendő kérdés. Ennek elmulasztása esetére rendelkezik ugyanis a Pp. 276. §-a (4) bekezdésének a) pontja úgy, hogy ha az indítvány nem tartalmaz kérdéseket, akkor a bíróság mellőzni köteles a bizonyítás elrendelését.

[58] A felperes a keresetében írtak alátámasztására tett ugyan indítványt szakértői bizonyításra, azonban sem a perfelvétel lezárásáig, sem a 2023. november 23-i tárgyalásig nem tett fel egyetlen egy szakértőhöz intézendő kérdést sem. Ilyet először a 2023. november 29. napján, azaz a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követő több mint 6 hónap múlva terjesztett csak elő, mely nyilatkozat azonban jelentősen elkészt arra tekintettel, hogy a perfelvételi eljárás már 2023. május 18-án lezárására került, így annak az elsőfokú bíróság nem adhatott volna helyt.

[59] Az alperesi beavatkozó hivatkozott a Kúria Pfv.20.127/2022/4. számú precedensképes határozatára, mely szerint a feltenni indítványozott kérdések megválaszolása miatti szakértő kirendelés iránti kérelmében az indítványozó fél köteles feltüntetni azokat a konkrét, határozott kérdéseket, amelyeket a szakértőnek meg kell válaszolnia; és nem sért eljárási szabályt a bíróság, ha az e követelménynek meg nem felelő bizonyítási indítványnak nem ad helyt. Hivatkozott továbbá a Fővárosi Ítéltábla Gf.40.218/2021/5., a Debreceni Ítéltábla Pf.20.019/2023/6., a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.078/2019/3., a Fővárosi Törvényszék P.20.726/2019/10., a Fővárosi Ítéltábla Pf.20.562/2022/4., a Szegedi Ítéltábla Mf.40.018/2022/11., a Szegedi Ítéltábla Pf.20.124/2023/4. és a Győri Ítéltábla Gf.20.173/2023/12. számú határozataiban kifejtettekre is.

[60] A szakértői bizonyítás elrendelésére tehát jogszabálysértő módon, a Pp. előírásainak figyelmen kívül hagyásával került sor, így a perben beszerzett szakvélemények bizonyítékként nem vehetők figyelembe, az abban tett megállapítások nem alapozhatják meg

a felperes kártérítési igényeit. Az elsőfokú bíróság részéről a beavatkozó által bejelentett eljárás szabálytalansága miatti kifogás elutasítása is jogszerűtlen volt a fentiek miatt.

[61] Téves az elsőfokú bíróság azon hivatkozása, hogy a felperes által indítványozott szakértői bizonyítás elrendelésére azért kerülhetett sor, mivel azt az alperes és a beavatkozó sem ellenezte. Tény, hogy a felperesi kártérítési igények megítélése vonatkozásában indokoltnak mutatkozott volna a szakértői bizonyítás lefolytatása, azonban amennyiben annak előterjesztésére nem a jogszabályok előírásai alapján került sor, úgy azt elrendelni nem lehet, az indítványnak a bíróság még az ellenérdekű fél nyilatkozata alapján sem adhat helyt, s ennek következményeit a bizonyító félnek, jelen esetben a felperesnek kell viselnie.

[62] A Pp. 2. §-a és a Pp. egyéb alapelvei a jogi képviselővel eljáró felek esetén kifejezetten a professzionális pereskedés biztosítását írják elő, mely esetben nincs helye olyan bizonyítás lefolytatásának, amit a felek nem a jogszabályi előírásokban meghatározottak betartásával terjesztettek elő. Mindezek alapján jogszabálysértő az elsőfokú bíróság szakértői bizonyítást elrendelő döntése, ebből következően részben megalapozatlan az elsőfokú ítélet rendelkező része figyelemmel arra, hogy az „egyesösszegek” megítélése esetén minden vitatott tételnél hivatkozás van a szakvélemények megállapításaira, így indokolt a marasztalási összegek leszállítása.

[63] A fentiek alapján jogszabálysértő a felperes által előterjesztett keresetváltoztatás iránti kérelem engedélyezése is, mivel annak alapjaként a felperes új tényként a szakértői vélemények megállapításait jelölte meg, melyek azonban bizonyítékként nem vehetőek figyelembe, azok megállapításai nem minősülnek a Pp. 215. §-ában meghatározott, a keresetváltoztatás alapjául szolgáló új ténynek vagy körülménynek, így azt az elsőfokú bíróságnak el kellett volna utasítani a Pp. 219. §-ának (1) bekezdésében írtak alapján.

[64] A fellebbezésben a beavatkozó a turmixgép és a Biopton lámpa beszerzési költségének 50%-át tartotta elszámolhatónak, mivel ezek az eszközök jelenleg is a felperes használatában vannak, amiért kérte a marasztalási összeg leszállítását a beszerzési költség 50%-ára, azaz 17 500 Ft-ra.

[65] Az élelemfeljavítás költsége esetén az igény időtartama tekintetében nem volt a felek között vita, azonban a beavatkozó szerint a felperes semmivel sem igazolta a napi 1500 Ft többletköltség felmerülését, így bár elméletileg lehetséges, hogy a felperes által megjelölt összeg nem eltúlzott, azonban annak mint kárnak a felmerülését nem bizonyította. Emiatt kérte az ezen a jogcímen megítélt 63 000 Ft marasztalási összeget 20 000 Ft-ra leszállítani.

[66] Az utazási többletköltséget az orvosszakértői vélemény figyelmen kívül hagyása miatt nem bizonyította a felperes, ezért annak elutasítását kérte a beavatkozó. Megismételte a hivatkozását, miszerint a felperes a munkahelyi baleset okán nem volt mozgásképtelen vagy mozgáskorlátozott, ezért nem is volt akadályozott a tömegközlekedés használatában, így – a kárenyhítési kötelezettsége folytán – csak a tömegközlekedéssel kapcsolatos kiadás lehetne jogszerű követelés.

[67] A parkolási költséget a beavatkozó elsődlegesen azért tartotta alaptalannak, mert a felperes nem bizonyította azt, hogy a kontrollra járás esetén alkalmatlan volt a tömegközlekedés igénybevétele. Másodsorban pedig a felperesi számítást is vitatta, mivel a becsatolt ambuláns lapok nem igazolják az alkalmankénti 3,5 óra (210 perc) várakozási időt. Az ambuláns lapokkal igazolható idő 14 alkalomra összesen 959 perc, azaz 16 óra, amihez ha minden alkalomra hozzászámolunk még egy fél órát, összesen 23 óra jön ki, mely 1,65 óra/alkalomnak felel meg. Ennek díja a felperesi adatok alapján összesen 22 400 Ft, amihez hozzáadva a Klinikai Központnál számított 6 800 Ft parkolási összeget, a felperes jogszerű követelése 29 200 Ft, így 57 800 Ft-tal indokolt leszállítani ezt a marasztalási összeget.

[68] A beavatkozó vitatta az ápolás-gondozás költségét is, mivel egyrészt ennek alapja szintén a jogszabálysértő módon beszerzett orvosszakértői vélemény, másrészt az álláspontja szerint nem vehető figyelembe egy budapesti székhelyű, a felperes lakóhelyén szolgáltatást soha nem végző és egyébként már nem létező gazdasági társaság árlistája, hiszen a felperes ápolását végző édesanyja nem a szakképzett ápolókkal dolgozó Kék Angyal Bt. helyett végezte a munkáját, az ő foglalkozása nem ápoló, hanem pedikűrös. Továbbra is hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.684/2018/7. számú ítéletében írtakra. Az indítványára beszerzett, s a felperes lakóhelye szerint illetékes szociális szolgáltatási központ nyilatkozata szerinti 460 Ft/óra térítési díjjal összefüggésben közömbös, hogy ezt a díjat az elsőfokú bíróság csekélynek tartja. A felperes igénye legfeljebb a minimálbérnek megfelelő órabér összegében lehet alapos, így csak a beavatkozó által elismert 9 napra és napi 1 óra időtartamra, a 2021. évben érvényes 837 Ft-os nettó órabérrel számolva 7533 Ft-ban alapos a követelés, míg az a vitatott 143 667 Ft-ban elutasítandó.

[69] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíjra vonatkozó döntését nagyobb részt szintén a jogszabálysértő módon beszerzett igazságügyi szakvélemények megállapításaira alapozta, melyre tekintettel a döntés megalapozatlan. A felperes által elszenvedett sérülések hátramaradt következmények nélkül meggyógyultak, azoknak a felperes jelenlegi életére már nincsenek hátrányos kihatásai, ezért indokolt a sérelemdíj 1 000 000 Ft-ra történő leszállítása, ez elegendő ugyanis a felperest ért hátrányok kompenzálására és ez áll arányban az elszenvedett hátrányokkal.

[70] Sérelmezte a 292 975 Ft állam által előlegezett költségben való marasztalását, mivel jogszabálysértő módon került sor a szakértő kirendelésére és így a szakvélemények beszerzésére, ezért az ezzel kapcsolatban felmerült szakértői díjak alperesre történő terhelése is jogszabálysértő, kérte ezért az alperes marasztalásának mellőzését.

[71] A felperes nem terjesztett fellebbezési ellenkérelmet elő.

[72] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását annak a felperes fellebbezésével érintett részében. Hivatkozott a pszichológus szakértői véleményre, mely szerint a felperes a balesetet megelőzően is érzékeny személyiségű, gyermeki viselkedésű, éretlen, diszharmóniás személyiség volt. Az elsőfokú bíróság által felhívott és összehasonlításra alkalmas eseti döntések is alátámasztják a megítélt sérelemdíj megfelelő voltát, hiszen a felperesnél egészségkárosodás nem alakult ki. A felperes által hivatkozott eseti döntés annak eltérő tényállása miatt nem lehet az összehasonlítás alapja.

[73] Az alperesi beavatkozó a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását annak a felperes fellebbezésével érintett részében, visszautalva a sérelemdíjjal összefüggésben előterjesztett fellebbezésének indokaira, valamint utalással a Ptk. 6:534. §-ának (1) bekezdésére.

[74] Az ítéltábla az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezések elbírálása során pedig nem lépte át a fellebbezési kérelem és az ellenkérelem korlátait [Pp. 370. §-ának (1) bekezdése], olyan eljárási szabálysértést vagy téves anyagi pervezetést ugyanis nem észlelt, amely erre okot adott volna [Pp. 370. §-ának (2)-(4) bekezdései].

[75] A fellebbezések részben alaposak.

[76] Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, azonban abból csak részben jutott megalapozott jogi következtetésre.

[77] Mindenekelőtt annak a kérdésnek a vizsgálata szükséges, hogy az igazságügyi szakértői vélemények beszerzésére szabályszerűen került-e sor.

[78] A Pp. 307. §-ának (2) bekezdése szerint a szakértő kirendelésére irányuló indítványban fel kell tüntetni azokat a határozott kérdéseket, amelyeket a szakértőnek a szakvéleményében meg kell válaszolnia. A fél az indítványát a kirendelésig kiegészítheti. Ugyanezen időpontig az indítványozó fél ellenfele is jogosult kérdések feltevését indítványozni.

[79] A Pp. 308. §-ának (2) bekezdése értelmében a bíróság a felek által feltüntetett kérdésekkel érintett tényállítások tekintetében tehet fel a szakértőnek kérdést, és a kirendelésből mellőzi az ügyre, valamint a szakértő szakismereteinek a körébe nem tartozó kérdéseket.

[80] Az idevonatkozó Nagykomentár szerint a szakértő kirendelése esetén a bizonyító félnek bizonyítási indítványt kell előterjesztenie, hivatalból csak abban az esetben jogosult a bíróság szakértőt kirendelni, ha törvény a hivatalbóli bizonyításra feljogosítja. A bizonyítási indítványban a fél köteles feltüntetni a szakértő által megválaszolandó kérdéseket. Kérdések hiányában a bizonyítási indítvány nem felel meg a Pp. rendelkezéseinek, mely adott esetben a szakértői bizonyítás mellőzését is jelentheti. A kérdéseknek egyértelműnek és konkrétaknak kell lenniük. A fél a bizonyítási indítványát egészen a szakértő kirendeléséig kiegészítheti, tehát az érdemi tárgyalási szakban is, hiszen előfordulhat, hogy a kirendelést megelőzően foganatosított bizonyításból származó adatok szükségesek a szakvélemény elkészítéséhez. A felek által feltett kérdéseknek kiemelt jelentőségük van, hiszen a Pp. 308. §-ának (2) bekezdése alapján a bíróság csak olyan tényállítások vonatkozásában tehet fel kérdést a szakértőnek, amelyeket érintettek a felek által feltett kérdések. Ha a felek a perben jelentős tényállítás vonatkozásában nem tettek fel kérdéseket, erre a bíróság sem jogosult. A Pp. 237. §-a szerint az anyagi pervezetés körében a bíróságnak ez esetben fel kell hívnia a felek figyelmét e hiányosságra, de ha a felek ennek ellenére sem tesznek fel kérdést a perben jelentős tényállítás körében, akkor erre a bíróság hivatalból nem jogosult. Ez esetben ugyanakkor előfordulhat, hogy a bíróság teljes egészében mellőzi a szakértő kirendelését, hiszen az szükségtelen.

[81] Az idézett eljárási szabályok indoka a hivatalbóli bizonyítás főszabály szerinti kizártsága a perben, ezért szakértői bizonyítás elrendelésére csak a fél indítványa alapján és az általa meghatározott kérdéskörben kerülhet sor.

[82] Azt az alperesi beavatkozó sem vitatta, hogy a felperes előterjesztette az igazságügyi orvos- és pszichológus szakértői bizonyítás iránti kérelmét. Emellett a felperes még a perfelvételi szakban megjelölte azt is, hogy mely tárgykörben kéri a bizonyítás lefolytatását, azaz: az alperes általi vitatás esetén a sérülés jellegére, gyógytartamára, a felmerült költségek megalapozottságára (keresetlevél II/E. pontja); majd az ellenkérelem ismeretében a vitatott tételek tekintetében (17. sorszám alatti észrevétel 5. oldala), a pszichológus szakértő kirendelését pedig a felperesnél jelentkező mentális problémák miatt (21. sorszám alatti jegyzőkönyv 4. oldala).

[83] Az elsőfokú bíróság a 2023. november 23. napján megtartott tárgyaláson meghozott végzésben rendelkezett a szakértői bizonyítás elrendeléséről oly módon, hogy döntése értelmében a szakértő kirendeléséről külön végzésben intézkedik, egyben felhívta a feleket a szakértőhöz intézendő kérdéseik 8 napon belül történő előterjesztésére (37-I. sorszám alatti végzés). A felperes a felhívásnak a 39. sorszám alatti előkészítő iratában tett eleget 2023. december 1. napján, az alperes pedig rá 6 nappal, majd az elsőfokú bíróság a 42. sorszám alatti végzésében rendelkezett a szakértők kirendeléséről és közölte velük a megválaszolandó kérdéseket.

[84] Nincs tehát szó arról, hogy az elsőfokú eljárás a Pp. fentebb idézett rendelkezéseit megsértve hivatalból rendelt volna el bizonyítást, s ha azt eljárási szabálysértésnek is tekintenénk, hogy a felperes a perfelvételi szakban a szakértők által megválaszolandó,

nyelvtani értelemben vett konkrét kérdéseket nem fogalmazott meg, az semmiképpen sem hatott ki az ügy mikénti elbírálására. Ez okból nincs helye a szakvélemények mellőzésének azzal a megjegyzéssel, hogy ilyen esetben – miként a Nagykommentár citált része is tartalmazza – elsősorban az anyagi pervezetés körében kellett volna a fél figyelmét felhívni a fennálló hiányosságra, ami a mi esetünkben meghaladott azért, mert a szakértők kirendelésére már a felek által feltüntetett határozott kérdések megválaszolása érdekében került sor.

[85] Az alperesi beavatkozó által felhívott eseti döntések azért nem lehetnek irányadóak a perbeli esetben, mert azon döntések szerint a bíróságok kivétel nélkül mellőzték a szakértői bizonyítás elrendelését, nem pedig egy már beszerzett szakértői véleményt hagytak figyelmen kívül, amire egyébként a beavatkozó által hivatkozott Pp. 276. §-a (4) bekezdésének a) pontja alapján nincs is lehetőség, hiszen az nem a bizonyíték értékelésének, hanem a bizonyítás elrendelésének mellőzését írja elő.

[86] A beavatkozó fellebbezésében írtakkal szemben a fentiek miatt nem tekinthető eljárási szabályt sértőnek a felperes által előterjesztett keresetváltoztatás iránti kérelem engedélyezése sem.

[87] Az ítéltábla ezt követően a felperes és az alperesi beavatkozó által is fellebbezett sérelemdíj összecszerűségét vizsgálta. Ezzel kapcsolatban először is utalni kell arra, hogy nem jogszabálysértő módon kerültek beszerzésre a szakértői vélemények, így azok alkalmasak voltak az elsőfokú döntés megalapozására.

[88] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíjjal összefüggő jogvita elbírálásához szükséges körben a bizonyítási eljárást lefolytatta, kellően számba vette a felperest ért immateriális hátrányokat, ám ezeket a hátrányokat, következményeket a felperest megillető sérelemdíj összegének meghatározásánál nem értékelte megfelelően. Az ítélezési gyakorlat szerint a sérelemdíj mértékének meghatározásánál a károsult személy körülményeit, életkorát, a társadalomban elfoglalt helyzetét, a káreseménynek a károsult személyével való összefüggéseit kell döntő súllyal értékelni. A sérelemdíj mértéke megállapításánál tehát a jogsértés súlyát és a következmények súlyosságát kell figyelembe venni, nem hagyható figyelmen kívül az összeg meghatározásánál a hasonló következményekkel járó, korabeli káreseményekkel kapcsolatos ítélezési gyakorlat és az annak megfelelő egységes megítélés követelménye sem.

[89] Az egységes megítélés szempontjából azonban az elsőfokú bíróság által felhívott eseti döntések nem voltak megfelelőek, ugyanis nem a kár bekövetkezése módjának, hanem annak következményének van jelentősége. Az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű nem vagyoni kártérítés (sérelemdíj) megállapítására (Kúria, Mfv.10.207/2019/5.) Emiatt nem az a meghatározó, hogy a baleset állattámadás során következett be, hanem az, hogy ennek folytán a felperes maradandó esztétikai sérülést szenvedett el (az elsőfokú bíróság által felhívott döntésekben kivétel nélkül a kéz szorító ereje csökkent vagy a finommozgás képessége sérült), ami miatti személyiségváltozás ha nem is éri el a pszichés betegség szintjét, és nem jár egészségkárosodással, munkaképességcsökkenéssel, de hátrányosan befolyásolja a felperes társadalmi életét, kapcsolatait, szabadidős tevékenységét.

[90] Az ítéletben felhívott döntésekkel szemben a felperes fellebbezésében hivatkozott döntés (Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.203/2023/7.) megfelelő összehasonlításul szolgálhat, hiszen ott egy 12 éves károsultnak ítélték meg 5 000 000 Ft sérelemdíjat a bal lábszáron elszenvedett égési sérülésért, ami bőrártulást követően 3 hónapot meghaladóan gyógyult, mialatt a károsult korábbi dadogása fokozottan jelentkezett, testsúlya megnövekedett, esztétikai hátrány maradt vissza, ami miatt visszahúzódóbb lett, közösségi eseményeken és a családi programokban sem a korábbi lelkesedéssel vesz részt, a bal lábán látható hegek zavarják, azt takarni igyekszik, tornaórán sem szívesen vetkőzik le, strandra nem jár.

[91] A felperes a sérülését nem a kamaszkor kezdetén, hanem már fiatal felnőttként, de még a családalapítást megelőzően szenvedte el, annak visszamaradó hege az arcán látható, ami miatt zárkózott lett, beszűkültek a társadalmi kapcsolatai, a szabadidős tevékenysége, a sportolási lehetőségei, időnként fájdalmai vannak, nehezített az étkezése.

[92] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében valótlannul szerepel, miszerint a felperes hátramaradó következmények nélkül gyógyult volna, és hogy a sérülései nem hatnának ki hátrányosan a jelenlegi életére, hiszen bizonyított tény, hogy az arcán visszamaradt egy sebhely, ami – figyelemmel a felperes érzékeny természetére is – hátrányosan befolyásolta a szociális életét. Az alperes hivatkozásával szemben a felperes terhére nem lehet értékelni a személyisége érzékenységet, viselkedése gyermeki jellegét, az éretlen és diszharmóniás személyiségszerkezetét, mert ha ezek a jellemvonások közrehatottak is a zárkózottságának kialakulásában, akkor is elvitathatatlan, hogy erre a hátrányos változásra a káresemény nélkül nem került volna sor.

[93] Mindezek miatt az ítéltábla az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyokra tekintettel 3 500 000 Ft sérelemdíjat tart alkalmasnak, szükségesnek és egyben elegendőnek az elszenvedett immateriális hátrányok kompenzálására, ezért az alperes által fizetendő sérelemdíj összegét felemelte.

[94] A vagyoni kárigények körében a Biopton lámpa és a turmixgép esetében az ítéltábla megalapozottnak tartotta a beavatkozó fellebbezését. Ezekre az eszközökre a felperesnek átmenetileg, a másfél hónapig tartó gyógyulása végéig volt szüksége, míg azok ezt követően is a tulajdonában maradtak, s ekkor is vitathatatlanul értékkel bírtak.

[95] Az elsőfokú bíróság által felhívott eseti döntés (BDT2019. 4034.) sem alapozza meg ezen eszközök teljes vételárának alperesre terhelését, ugyanis a mi esetünkben nem a káresemény által egy életre szólóan szükségessé tett beruházásról (gyógyászati segédeszköz) van szó, hiszen a Biopton lámpára és a turmixgépre csak ideiglenesen volt szükség a gyógyulás elősegítése érdekében. A káronszerzés tilalmából következően a felperes ezért nem tarthat igényt ezen eszközök teljes beszerzési költségére, hanem abból le kell vonni azok gyógyulást követően fennálló forgalmi értékét, amely a felek egyező nyilatkozata szerint a beszerzési ár 50%-a, amely összeggel csökkentette az ítéltábla az alperest terhelő vagyoni kártérítés összegét.

[96] Az élelemfeljavítás költsége vonatkozásában helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság abban a kérdésben, hogy a felperes által meghatározott napi 1500 Ft nem volt eltúlzott. Az ebben a körben meghallgatott hozzátartozók a tanúvallomásukban nyilatkoztak arról, hogy milyen jellegű élelmiszereket vásároltak, a szakértő ennek szükségességét igazolta. Ennek alátámasztására az ítéltábla felhívja továbbá a KSH által közzétett adatokat (https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0004.html), mely szerint 2021. évben a pépesítéshez szükséges 1 liter 2,8%-os tej 270 Ft-ba, 1 kg alma 439 Ft-ba, ugyanennyi körte 833 Ft-ba, a narancs 604 Ft-ba, a banán 503 Ft-ba és a sárgarépa 323 Ft-ba került, amelyhez figyelembe véve azt, hogy a sérülés utáni életmód megváltozása, a rehabilitáció esetén sokkal több és jobb minőségű ételre van szükség, mint egy normál életvitelnél, különleges szakértelem nélkül is megítélhető, hogy a felperes által felszámított összeg nem volt eltúlzott, így annak leszállítását alaptalanul kérte az alperesi beavatkozó.

[97] Az utazási többletköltséget a beavatkozó azért vitatta, mert az orvosszakértői véleményt figyelmen kívül kell hagyni, ennek következtében pedig a felperes nem bizonyította az állításait. Ezzel szemben viszont az orvosszakértői vélemény alkalmas volt az elsőfokú bíróság döntésének megalapozására, hiszen az alátámasztotta a személygépkocsi igénybevétele indokoltságát, már csak azért is, mert a köztudomás szerint sem volt elvárható a felperes részéről tömegközlekedési igénybevétele az arcán látható, s akkor még friss, számára szégyenérzetet okozó, arcát elcsúfító sérülés miatt. A felperes kárenyhítési

kötelezettsége nem járhat azzal a következménnyel, hogy önmaga többlet lelki megpróbáltatást vállaljon a kárért felelős alperest terhelő helytállási kötelezettség mértékének csökkentése érdekében.

[98] A parkolási többletköltség indokoltságát a beavatkozó ugyanazon az alapon vitatta, mint az utazási többletköltséget, ezért ezzel összefüggésben az ítéltábla csupán visszautal az előbb írtakra. A követelésösszegezésével kapcsolatban sem volt alapos a beavatkozó fellebbezése. A beavatkozó által kimutatott egy alkalomra jutó három és fél óra a parkolási díj sávosszámítása miatt valójában három óra egy perctől három óra harminc percig terjedő időt takar. Önmagában az ambuláns lapokban feltüntetett időtartam alapján nem lehet meghatározni a parkolás idejét, hiszen számolni kell a klinika területére történt behajtást követően a közlekedéshez szükséges idővel, a parkolóhely keresésével és a parkolással, a parkolóhelyről a kezelés helyére való elgyaloglással, az oda történő visszagyaloglással, továbbá azzal a sorbanállási és várakozási idővel, ami az ambulancián a betegfelvételhez szükséges. Ezeket is figyelembe véve az alkalmanként három órát meghaladó, de három és fél óránál nem több időtartam az általános életpasztyal alapján nem tekinthető eltúlzottnak.

[99] Erre tekintettel sem az utazási többletköltség, sem az azzal felmerült parkolási költség leszállítására nem volt lehetőség.

[100] Az ápolás terjedelmével összefüggésben – mivel az elsőfokú eljárás során beszerzett szakértői vélemények alkalmasak voltak az ítéleti döntés megalapozására – helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság, amikor annak hat hetes időtartamát és napi két óra időszükségletét meghatározta. Az elsőfokú bíróság megfelelő indokát adta annak is az álláspontját megalapozó eseti döntések felhívásával, hogy miért fogadta el a Kék Angyal Bt. árának 75%-át, amit az ítéltábla is irányadónak tekint, utalva egyúttal az EBH2009. 2041. szám alatt közzétett elvi jelentőségű bírósági határozatban kifejtettakra, amely szerint nem indokolt csökkenteni a Kék Angyal Bt. árának 75%-ában meghatározott ápolási többletköltséget amiatt, mert a felperesek kisebb vidéki városban élnek, ahol – mint a többi vidéki városban is – a szolgáltatások árai lényegesen alacsonyabbak a fővárosiakhoz képest. Ebből következően nem zárja ki a Kék Angyal Bt. árának alapulvételét az a körülmény, hogy az az ápolásra szoruló károsult lakóhelyén nem folytatott tevékenységet, ahogy az is irreleváns, hogy a cég jelenleg végelszámolás alatt van, lévén a káresemény 2021. év elején következett be, amikor a cég még működött, a cégbéjegyzések szerint pedig 2024. február 1. napja végelszámolás kezdete.

[101] Az alperesi beavatkozó által a fellebbezési tárgyaláson felhívott eseti döntésekből (BH2017. 92., BH2024. 10., Győri Ítéltábla Pf.20.132/2023/17., Fővárosi Ítéltábla Pf.20.029/2024/5.) sem lehet ezzel ellentétes következtetésre jutni, itt idézve az általa hivatkozott BH2024. 10. szám alatti közzétett döntés III. pontjában írtakat: a hozzátartozó által végzett gondozási tevékenység esetén a gondozás mint piaci szolgáltatás igénybevétele esetén fizetendő díj alapulvételének nincs akadálya, a gondozás és felügyelet költsége körében az óradíj mértéke az említett tevékenységek elvégzésére szakosodott gazdasági társaság díjának 75%-ában megállapítható; ez a számítás megfelel a teljes kártérítés elvének. Mindezekre tekintettel nem volt helye az ezen a jogcímen megítélt marasztalási összeg leszállításának sem.

[102] Megalapozatlannak találta az ítéltábla az alperesi beavatkozónak a szakértői bizonyítással felmerült állam által előlegezett költség pervesztesség arányában történő alperesre terhelésével kapcsolatos fellebbezését is, ugyanis mivel a szakértői bizonyítás megfelelő módon került lefolytatásra, ezért az alperest az azzal felmerült szakértői díj részbeni viselésére köteles, annak mellőzésének nem volt alapja.

[103] A leírtak miatt az ítéltábla a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta az elsőfokú ítélet fellebbezett részét, és a vagyoni kártérítés összegét

csökkentette a Bioptron lámpa és a turmixgép vételárának 50%-ával, míg a sérelemdíjat felemelte 3 500 000 Ft-ra.

[104] A döntés következtében módosult a felek pernyertességének aránya, aminek alapja azonban nem az elsőfokú ítéletben írt 2 573 508 Ft-os pertárgyérték volt, ugyanis ennek összege az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően a Pp. 512. §-ának (2) bekezdése szerint a keresetben érvényesített pénzkövetelés, azaz a vagyoni kártérítés és sérelemdíj iránti követelés együttes összege 5 573 585 Ft-ban. A Pp. 83. §-ának (3) bekezdése nem a pertárgyérték eltérő számítására, hanem a perköltségviselés részleges pernyertesség esetén érvényesülő főszabályától való eltérésre ad ugyanis lehetőséget, ami abban jut kifejezésre, hogy a sérelemdíj iránti követelés elutasított része után az e tekintetben pervesztes felperes mentesül az ellenfélnek járó perköltség megtérítése alól.

[105] A felperes ennek megfelelően 69,9%-ban tekinthető pernyertesnek (3 894 492 Ft erejéig lett pernyertes az összesen követelt 5 573 585 Ft-hoz képest), míg ez az arány az alperes esetében 30,1%. A felperest ennek alapján a nettó 300 000 Ft kikötött ügyvédi megbízási díjból 209 700 Ft illeti meg a pernyertessége okán. A felperes a Pp. 83. §-ának (3) bekezdése alapján csak a vagyoni kártérítés tekintetében fennálló pervesztessége (179 093 Ft) után köteles az alperesnek perköltséget fizetni, a sérelemdíj meg nem ítélt része után nem. Az alperest megillető nettó ügyvédi munkadíj összege a 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján 8955 Ft. E két összeg egybevezetése után a felperest nettó 200 745 Ft, bruttó 254 946 Ft elsőfokú perköltség illeti meg.

[106] A kereseti illeték összege az 5 573 585 Ft-os pertárgyérték után az Itv. 42. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében 344 415 Ft, amelyből az alperes köteles a pervesztességével arányban (3 894 492:5 573 585) megfizetni 240 657 Ft-ot, míg 103 758 Ft marad az állam terhén, ahogy az állam által előlegezett 311 676 Ft-ból 217 781 Ft megtérítésére köteles az alperes, és 93 895 Ft-ot visel az állam. Az ítéltábla e számítások alapján rendelkezett az elsőfokú perköltség viseléséről, valamint a le nem rótt kereseti illeték megfizetéséről és az állam által előlegezett költség megtérítéséről, ez utóbbi kettőről a Pp. 383. §-ának (6) bekezdése alapján.

[107] A fellebbezési eljárásban ugyancsak alkalmazandó a Pp. 83. §-ának (3) bekezdésében rögzített szabály, aminek következtében a felperes a javára megítélt 1 500 000 Ft sérelemdíjra figyelemmel tarthat igényt az alperessel szemben ügyvédi munkadíjból álló perköltségre a 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (5) bekezdése és a 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján bruttó 47 625 Ft összegben, a beavatkozó pedig a javára megítélt 17 500 Ft után bruttó 556 Ft másodfokú perköltségre tarthat igényt a felperessel szemben. Tekintettel arra, hogy a felperes az alperesi beavatkozó fellebbezésével szemben nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet, e fellebbezés túlnyomó részben fennálló alaptalansága ellenére őt nem illeti meg ez után másodfokú perköltség.

[108] A felperes által fellebbezett érték 3 000 000 Ft volt, ezért a fellebbezési illeték feljegyzett összege 240 000 Ft az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése alapján, ami annak fele részében terheli az alperest a Pp. 102. §-ának (1) bekezdése értelmében, míg a másik fele az állam terhén marad a felperes munkavállalói költségkedvezményre jogosultsága miatt [a munkavállalói költségkedvezmény megállapításáról és érvényesítésének szabályairól szóló 73/2009. (XII. 22.) IRM rendelet 1. §-a]. Az alperesi beavatkozó által fellebbezett érték 1 282 552 Ft volt, így ennek a fellebbezésnek az illetéke 102 604 Ft, amely ugyancsak feljegyzésre került a per tárgyi költségfeljegyzési jogos volta miatt a költségmentesség és költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXXVIII. törvény 3. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján. Ebből az illetékből a beavatkozó köteles viselni a Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján 101 204 Ft-ot, míg az állam terhén 1400 Ft marad a felperes munkavállalói költségkedvezményre tekintettel

(azaz az állam összesen 121 400 Ft fellebbezési eljárási illetéket visel). Az alperes és a beavatkozó a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdése szerint, az Itv. 78. §-ának (4) bekezdésében előírt esedékesség mellett köteles az őket terhelő illeték megfizetésére.

Debrecen, 2025. február 4.

Dr. Tass Edina sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, Dr. Riczu András sk. bíró